

Danskere i Jerusalem

Danskeren, der anlagde Gravhaven i Jerusalem

Gravhaven i Jerusalem

et år i Argentina rejser de over Atlanten til Sydafrika. Peder Beckholdt arbejder som snedker, men alle steder de kommer, søger de efter guld. Efter tre-fire år i Sydafrika, hører de om en stor ekspedition, som Stanley – manden der fandt doktor Livingstone – skal foretage i Congo. De beslutter sig for, at de vil med på den, men kommer for sent. De forsøger at indhente ekspeditionen, bliver begge syge af sumpfeber, og faderen dør og bliver begravet dér. Peder Beckholdt rejser så nordpå og slår sig ned i Algier, hvor han bliver et par år.

I 1886 er han atter tilbage i København, hvor han bliver gift med Johanne, som han havde forelsket sig i under opholdet i 1870. Dengang havde hun kun været 11 år. De to bliver gift.

Over Algier og Syrien til Betlehem

Det nygifte par drager herefter ud i den verden, som var den »store og ukendte verden« for Johanne. Efter nogle års ophold i Algier og via Cairo kommer de til Beirut, hvor de også opholder sig et par år. Derefter går turen til Palæstina, hvor de bosætter sig i Betlehem.

Om deres liv her fortæller levnedsskildringen følgende:

»De fandt sig meget hurtigt til rette i de nye omgivelser, kom godt ud af det med bethlehemiterne, og Beckholdt havde altid nok at bestille som snedker. Han havde gjort brudeudstyrskister og skabe til sin specialitet og solgt mange både til byens indbyggere og til de mange beduiner, der kom gennem Bethlehem. Fru Beckholdt havde lært dekorationsmaling, og hun dekorerede nu skabe og kister med smukke motiver, hvilket gjorde, at de var endnu lettere at afhænde. De købte sig begge den smukke og kostbare klædedragt, som bethlehemiterne brugte, og gik klædt i denne søndage og andre festdage. Efterhånden betragtedes de næsten som indfødte og vandt sig en mængde sande venner.«

Fra Betlehem til Jerusalem

Efter fire-fem år i Betlehem hører Beckholdts om bestræbelserne på at frede det sted, som var knyttet til general Gordons navn. Han ansøger om stillingen som opsyns-

Levnedsskildringen af Peder Beckholdt er skrevet af Sv. Waendelin og gengivet i »Julegranen« (Holst Printing Co., Cedar Falls, Iowa, 1935). I 1979 udgav Vejen Bogtrykkeri heftet »Peder Beckholdt, Danskeren, der blev Jesu grav første vogter * Efterladte optegnelser«. Optegnelserne er i det nævnte hefte oversat og bearbejdet af overlærer Aksel Andersen.

mand i haven og får den. »Ikke at det var en særlig lukrativ stilling, det var snarere det modsatte; men den eventyrets og mystikkens ånd, der stod om Kristi grav, tiltalte Beckholdt, og da han kunne tale en halv snes forskellige sprog, og han og hans hustru var kendt med forholdene dernede, så fik han stillingen.« Det var i 1895.

Levnedsskildringen fortsætter:

»I de følgende år byggede Beckholdt med egne hænder en ret stor mur om hele gravarealet, og rejste en meget smuk port som indgang til den hellige grav. Lige inden for porten byggede han sig et lille hus, og omkring huset anlagde han en have, der i årenes løb blev en hel seværdighed, så usædvanligt smukt var den anlagt og passet. Turister og pilgrimme måtte betale en lille entréafgift, og af denne afgift fik Beckholdt sin løn, resten gik til stedets vedligeholdelse.«

Begravet i Jerusalem og Askov

Johanne Beckholdt døde i 1906 og blev begravet på den protestantiske kirkegård på Zionsbjerget. Peder Beckholdt fortsatte som vogter af Kristi grav indtil 1910, hvorefter han vendte tilbage til Danmark og bosatte sig først i Humlebæk, derefter i København. Selv om han nu var sidst i 60'erne, havde han stadig eventyrlyst i sig. Han satte sig for at ville være med på en ekspedition til Ararats Bjerg, men måtte opgave, da han i Lilleasien kom til skade med benene.

Peder Beckholdt foran det hus, han opførte i Askov

Efter en tid i Kaukasien vendte han i 1913 tilbage til Danmark og bosatte sig i Askov, hvor han døde i 1934.

Her byggede han i 1920'erne et hus, der var kopieret efter huset ved Kristi grav, og kaldte det »Salaame«, fred.

Han blev begravet på Askov valgmenigheds kirkegård.

Jovist, en mærkelig og eventyrlig livsskæbne havde Peder Beckholdt, Jesu gravs første vogter – som han er blevet kaldt!

Kai Kjær-Hansen

Peder Beckholdts gravsten til venstre på kirkegården i Askov. – Den store gravsten til højre er ingeniør Korsgaards. Han døde i 1923. Korsgaard var en nær ven af Beckholdt og havde ladet ham bygge et hus i sin have i Askov.

De fleste danskere, der har været på besøg i Jerusalem, har også aflagt et besøg i den smukke have på Nablus Road ikke langt fra Damaskus-porten. Den kaldes Gravhaven, men er også kendt under det lidt misvisende navn Gordons Golgata. Kun få ved, at haven blev anlagt af en dansker for omkring hundrede år siden. Og hvilken dansker!

Hans navn var Peder Beckholdt.

Peder Beckholdt

Peder Beckholdt var født i København i 1845. Inden han nåede til Det hellige Land, havde hans liv og færden været fuld af oplevelser. Han døde i Askov i 1934. Som en levnedsskildring opsummerer det:

»En mærkelig og eventyrlig livsskæbne: Guldgraver i både Nord- og Sydamerika, derefter Sydafrika, Congo, Algier; så hjem til Danmark, men atter udvæ – Algier igen, Syrien, Palæstina, hvor han i en lang årrække var vogter af Kristi grav, for til slut som 90 år gammel at dø i sit fædreland. Tusinder af danske har haft denne udlængsel og er kommet viden omkring; men få har alligevel haft så omflakkende og eventyrlig en tilværelse som københavneren.«

Peder Beckholdts omflakkende og eventyrlige tilværelse

I 1840'erne rasede guldfeberen. Den ramte også Peder Beckholdts far, en skomager, som forlod kone og tre sønner

i København og rejste til Californien for at grave efter guld. I 1851 kunne familien følge efter, da skomageren havde sendt rejsepenge hjem til Danmark.

Genforenet blev familien dog ikke. Peders mor og to ældre brødre døde af sumpfeber på sejlturen fra Panama op til San Francisco og blev sænket i Stillehavet og delte således skæbne med halvdel af rejseholdets skandinaviske emigranter. Peder selv var døden nær, men blev genforenet med sin far. Først gravede far og søn efter guld i Californien, satte pengene i en bank, men kunne efter omkring ti år konstatere, at banken havde svindlet med deres penge, således at de igen stod på bar bund. Derefter begav de sig til Klondike i Alaska. Her var de til 1870, hvorefter de besluttede at sætte kursen mod København. De smeltede deres guld sammen i én stor klump – den blev større end en almindelig mursten! – rejste langs Stillehavet til San Francisco, derefter med den nyoprettede jernbane fra San Francisco til New York, så med skib til Hamburg, hvor deres guldklump blev solgt for 10.000 rigsdaler, »et beløb, der efter den ældste Beckholdts mening, langt fra dækkede guldets værdi«. Derefter ankom de til København.

Allerede året efter – i 1871 – er far og søn på rejse igen. Først slår de sig ned i Brasilien, tjener godt og bruger ikke af deres guldpenge. Men de mister igen alle deres penge, da banken går konkurs. Efter

Danskere i Jerusalem

To bosiddende Landsmænd

Den københavnske præst Edv. Blaumüller foretog i marts-april 1896 en rejse til Det hellige Land. I 1898 blev hans rejsebeskrivelse udgivet under titlen »Hellig Jord«. I et kapitel fortæller han om sit møde med to landsmænd i Gravhaven, nemlig Johanne og Peder Beckholdt.

Blaumüllers beskrivelse gengives her.

Det mærkelige er sket, at vi har truffet bosiddende Landsmænd ude under den Høj, der af forskellige avtoritetsløse Skeptikere betragtes som det rette og sande Golgata. Bekendtskabet blev gjort på følgende Måde.

En Dag, da vi aflagde et fornyet Besøg på den omtalte Høj, besluttede vi også at tage i Øjesyn en gammel Klippegrav, der for ikke mange År siden er funden på Højens Sydside, og som Forfægterne af den nye Golgata-Gisning på Grund af dens Beliggenhed er tilbøjelige til at anse for Jesu Grav. Vi steg altså ned ad Højen og nåede over et Par brede Grøfter ind på en lille Ruinmark, hvor Indgangen til Graven findes. Den var imidlertid lukket med en Trædør. I Nærheden stod en lang, blondskægget Mand med Bulehat og gravede. Jeg henvendte mig altså til ham – på hvilket Sprog husker jeg ikke længere – og spurgte, om man ikke kunde komme til at bese Graven. Han svarede på engelsk, at det kostede halvanden Frank. »Ja, vi vil jo derind,« ytrede jeg til min Ledsager.

Overrasket satte han Spanden fra sig og begyndte fra Siden at kigge på os. »De er danske?« kom det i et underligt syngende og fremmed Tonefald. Nu var Turen til os at forbavses. En Landsmand

her, i Arbejdsklæder ... Han boede altså i Nærheden? Ja, i det Hus derhenne ... Han pegede ud imod noget Murværk, der ragede frem under Højen en tyve, tredive Alen borte ... Ellers var han af Profession Snedker ...

Til alt Held meddelte han os denne Oplysning om sig selv, før han gik videre i sine Spørgsmål, ellers vilde jeg ufejlbarligt have antaget ham for en Troldmand. Ti pludselig fortsatte han, idet der ligesom gik et Lys op for ham: »Det skulde da vel ikke være ...« Han nævnte mit Navn og min borgerlige Stilling. Men hvorfra havde han dog fået at vide ...? Fra sin Svigermoder. Hun boede nemlig i København og havde læst i Aviserne, at jeg vilde rejse til Palæstina. Hun havde da varet dem i et Brev, at de skulde passe på mig ... Hvor det vilde glæde hans Kone!

Han stavrede op imod Huset og kaldte. En lille, spinkel Kvindeskikkelse viste sig ovenfor Bakken. Manden nævnte vore Navne. Og blussende af Glæde slog hun Hænderne sammen i Luften, mens jeg svang min Hat ...

Kort efter sad vi bænkedede i Hytten og drak Kaffe med vore Landsmænd.

Stort andet end en Hytte kunde man ikke godt kalde den Fribolig, Udgravningspladsens Ejere havde indrøm-

met den beskikkede Opsynsmand. Hvis man da ikke foretrak at betegne den som en Hule – hvad måske kunde falde nok så rimeligt i Betragtning af den Måde, på hvilken den var bygget halft ind i Højen. Af Omfang var den ret anselig, men til Gengæld bestod den kun af ét Rum, der således måtte gøre Tjæneste på forskellig Måde. Gulvet var af Ler, og fra Jorden ovenpå Taget sivede Vandet ned om Vinteren og nu ved Forårstide. Det engelske Selskab havde da også oftere måttet afgive Løfter om en højst nødvendig Udbedring, men da der ikke fandtes andre Indtægter til Dækning af Omkostningerne ved Pladsens Vedligeholdelse end de, der indkom gennem Entreen til Graven, var det vel uberettiget at stille altfor store Krav til Selskabets Rundhændethed. Hvad angik de Forpligtelser, der påhvilede Opsynsmanden, da kunde de heller næppe kaldes anstrængende. Foruden i Almindelighed at have Tilsyn med Pladsen skulde han åbne Klippegraven for besøgende og indkassere Afgiften. Og så forresten i sin Fritid pusle med Blotlæggelsen af den Fjældvæg, hvori Indgangen til Graven fandtes, og som mulig endnu kunde have andre arkæologiske Overraskelser i Behold – et Arbejde, hvormed vi netop ved vort Komme

Foto fra Blaumüllers bog af Johanne og Peder Beckholdt i Gravhaven i 1896.

havde truffet ham beskæftiget. Ved Siden deraf drev han sit Håndværk, der formodentlig ikke kastede større Sager af sig, men dog tilstrækkeligt til at sikre to beskedne Mennesker deres daglige Brød.

Dette Håndværk var et Arvegods. Vor Landsmands Fader havde også drevet Snedkerprofessionen. Han havde oprindelig bot i København; men da hans Kone døde, var Vandrelysten, som i de moderne Samfund er så stærkt tilbagetrængt, dukket op i ham. Med sin dengang sexårige Søn havde han altså taget Vejen ud i den vide Verden. Men hvad enten han befandt sig i Brasilien eller i Kaplandet, sin Høvl og sit Modersmål havde han ikke sluppet. Og begge Dele overleverede han trofast til Sønnen, hvis daddelløse dansk virkelig måtte forundre i Betragtning af, at han aldrig havde besøgt nogen Skole hjemme og nu i henvend et halft Hundredår havde levet imellem fremmede. Men, såvidt man kunde forstå, havde de to exilerede levet meget for sig selv og delt godt og ondt med hinanden. Tilsidst var de på deres moderne Håndværker-Odysse havnede i Kongolandet. Der blev de begge angrebne af Feber. Faderen, der som den ældste havde færrest Kræfter at stå imod med, døde af den. Sønnen kom sig omsider. Men hans Helbred var bleven stærkt nedbrudt, og Ensomheden begyndte at trykke ham.

Da kom han ihu, at han havde en Kusine hjemme i Rosengården. Han havde nogle År forud aflagt et Besøg i Danmark og ved den Lejlighed overværet hendes Konfirmation. Formodentlig havde hun gjort et vist Indtryk på ham med sine klare Øjne og

sit hurtige, muntre Væsen. Sikkert er det, at han efter nogenlunde at være kommen til Hægterne, rejste den lige Vej hjem, fandt hende og friede. Og hun slog til – skønt hun vidste, at hun dermed begav sig på en endeløs Rejse, og skønt hun efter eget sigende dengang var en pylret Ting, et rigtigt Skravl, der gik om med en begyndende Brystsyrge og fortærede den ene Æske Piller ovenpå den anden. Efter at være bleven viede i Rundekirke, satte de altså Kursen ud ad og landede i Algier. Der opholdt de sig nogle År. Så gik de til en Forandring til Syrien og slog sig ned i Beirut. Hvorfor de atter forlod denne By, derom melder Historien intet. Måske var der heller ikke nogen Grund. Nok er det – en Dag gik de ombord i en lille Smakke, der skulde føre dem til Jaffa. Undervejs måtte de døje mange Besværligheder og havde nær mistet al deres Smule Bohave. Men de nåede dog iland med Pik og Pak, fortsatte Rejsen til Betlehem og lejede sig ind hos en velstående Mand, en Vinbjergsejer og Skatteopkræver. De opnåede på en vis Måde en Særstilling i den lille By, hvor udenfor Klostre og Missionsanstalterne ellers ingen Evropæer før dem havde taget fast Ophold. Der findes nemlig i Betlehem hverken Købmand Slagter eller Bager. Vil man have Brød, må man bage det selv, og vil man have Kød, må man slagte et Lam. Men det afskrækkede dem ikke; de var vante til at bjærge sig, som de kunde. Værkstedet blev indrettet, og Betlehemiterne kom og fik lavet Brudekister til deres giftefærdige Døtre – hvis de da ikke i sidste Øjeblik betænkte sig og lod en gammel gøre istand ...

Fortsættes side 6

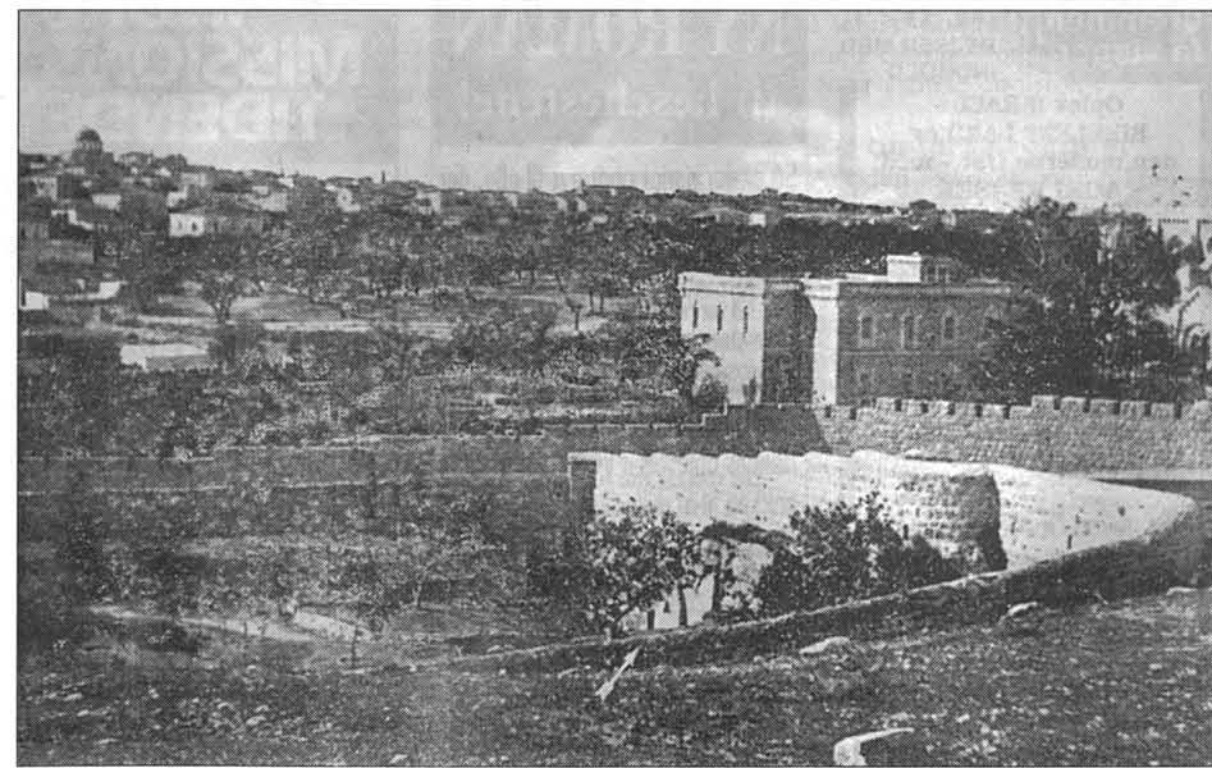

Foto fra 1896 af den mur, som Peder Beckholdt anlagde omkring Gravhaven.

To bosiddende landsmænd

Fortsat fra side 5

Men mange Venner vandt de sig dernede, især Snedkerkone, som efterhånden blev en fuldstændig Betlehemitinde. Med sin åbne Interesse for, hvad der rørte sig om hende, tog hun Del i alle Byens Begivenheder og anskaffede sig endogså den dyre, men skønne betlehemitiske Kvinde- dragt, hvormed hun pyntede sig om Søndagen og til Gilderne.

Da tilbød sig den lille Opsynsmandspost hos det engelske Selskab. Efter fire Års Forløb forlod de altså Betlehem og flyttede ind i den store, utætte Hule udenfor Jerusalem, hvor Vandet sivede ned igennem Loftet ...

Var det Glæden over her, tæt op til den hellige Stads Mure, at støde på to jævne, bosiddende Landsmænd, der så hastig lod os føle os hjemme i denne tarvelige Hytte? Rimeligt nok. Men det véd jeg i hvert Fald, at hvad Beboerne selv angår, de vilde, hvor i Verden man havde truffet dem, vundet ens Hjærte. Der syntes at være en temmelig stor Aldersforskel mellem Mand og Kone; i Jerusalem trode Folk jævnlig, at det var Fader og Datter. Men Snedkeren så sikkert en Del ældre ud, end han var. Hans omflakkende Liv og navnlig Klimatfeberen, der havde haft et så alvorligt Tag i ham, havde

mærket hans Person og Holdning. Han talte ikke ret meget. I mange År havde han bot alene med Faderen, og to Mænd vænner sig let under et langt Samliv til Tavshed. Men når han sad på sin Træstol med Albuen på Knæet og Hovedet støttet i Hånden, var der i hans Øjne et drømmende mildt Udtryk, en tankefuld Alvor, som man måtte synes om. Og hans Hustru – hvad var det dog ikke for et fornøjeligt, kvidrende lille Menneske, kvik, forstående, opmærksom på hver Finger. Naturligvis havde Rejselivet og Opholdet på fjærne Steder og mellem fremmede i høj Grad udviklet hendes Sans og skærpet hendes Omdømme. Man bliver altid noget af en Tørvetriller, når man sit Liv igennem skal sidde og stirre på Rundetårn. Men hun passede også ved sine oprindelige Anlæg til de Forhold, hun var ført ud i, og som det intet Øjeblik havde faldet hende ind at klage over. Hun var selv lykkelig, og hun gjorde sin Mand lykkelig.

I Lørdags stod den lille Snedkerkone pludselig i Hospitiets Dør, belæsset med Pakker. Om jeg ikke vilde komme ud Dagen efter og læse en Prædiken for dem? Det havde hendes Mand fundet på. For det var jo så forfærdelig længe siden, de havde hørt en dansk Prædiken. Jeg lovede at komme, men syntes dog, at når de skulde høre en dansk Prædiken, så var det bedre, jeg holdt en for

dem. Læse, det kunde de jo selv gøre. Hun lo med et fiffigt Ansigt og sagde, at det havde de blot ikke turdet bede om af Frygt for at volde altfor stor Ulejlighed.

Forsåvidt var vi enige. Men til Gengæld – mente jeg – kunde hun gærne gøre mig en Tjæneste. Hvad om hun, når vi var færdige med vor lille Andagt – vi havde jo hele Eftermiddagen for os – gentog nogle af sine Beretninger om Betlehem og Betlehemiterne. Så vilde jeg forsøge at nedskrive et og andet deraf ...

Herimod havde hun på sin Side intet at erindre. Vi fulgte hende da et Stykke på Vej igennem Byen og så hende omsider forsvinde ud ad Damaskusporten med sine Bylter under Armen.

Søndagen kom. Og vi med den. Det var underligt at synge de gamle Psalmer og tale det gamle Ord herinde, hvor vi sad, fire Mennesker tilhobe, i Hulen under denne gådefulde Høj, som måske var Golgata.

Bagefter vinkede Kaffen.

Den måtte ikke drikkes strax, for at vi ikke skulde komme i Snak om allehånde. Men nu blev Kanden løftet af Ildgryden henne i Krogen og sat på Bordet. Til Kaffen blev budt Kage – en rigtig dansk Søsterkage, som vor Husmoder selv havde bagt. Og Værten lagde en lille Papæske med Cigaretter på Bordet.

»Se så« – jeg fik Blyant og Papir op af Brystlommen i min Jakke – »nu skal De fortælle. Så skriver jeg.«

Hun anbragte sig i en Slags Forsvarsstilling med begge Hænder støttede mod Bordpladen og så på mig med en uigennemtrængelig Alvor i Blik og Mine.

»Nej, jeg har betænkt mig. Der bliver ikke noget af. For De er jo Forfatter. Og når De kommer hjem, skriver De naturligvis en Bog om Deres Rejse. I den vil De formodentlig køre op med mine Beskrivelser, hvoraf det halve mangler og det andet halve er misforstået. Det vil jeg ikke have på min Samvittighed.«

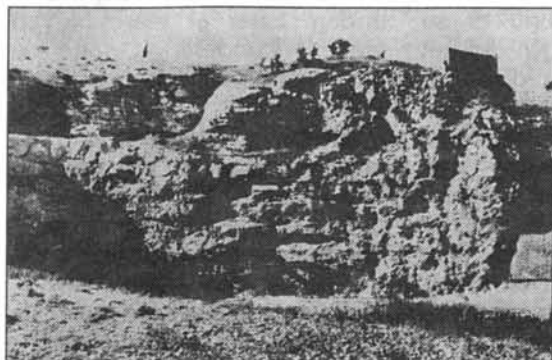
Så pludselig kom hendes

Afvisning, at jeg forbløffet ikke strax kunde gøre Modforestillinger. Men det var også unødvendigt. Ti førend jeg vidste et Ord af det, havde hun drejet sig rundt på Hælen og frem af en Kommodeskuffe hentet et helt beskrevet Ark Brevpapir.

»Dér, sagde hun. Jeg sad og stirrede på Papiret, hvis Bogstaver – hun havde benyttet rødt Blæk – skar mig i Øjnene. »Der har De, hvad jeg ved og kan fortælle. Brug De det i Deres Bog, så kommer der til at stå, hvad der skal.«

Derved blev det. Til lige megen Både for Forfatteren og hans Læsere ..

Forinden vi skiltes, aftalte vi for en af de følgende Dage en Tur til de salomoniske Damme med Hjemvejen lagt over Betlehem.

Gammelt foto af det såkaldte Hovedskalsted.